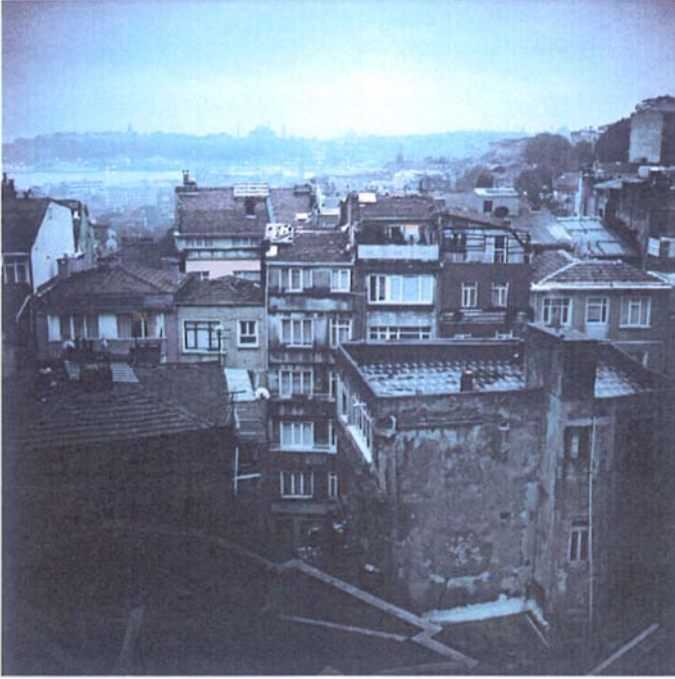




SOKAKTA VAR OLMAK

Seneler önce bir apartman çocuğunun dışarıda olmak için ürettiği bir bahane olarak başlayan fotoğraf çekme tutkusu, bugün 28 yaşındaki Ali Taptık'ı İstanbul girdabının son derece tesirli okuyucularından biri olarak karşımıza çıkartıyor. Dondurduğu karelerde bir tuğlaya da, baloncuk adama yaptığı muamelenin benzerini yapan Taptık'tan motivasyonları ve meselelerine dair yanıtlar aldık.

Mimarlık eğitimin esnasında hangi ilhamlarla kendini fotoğrafa verdiğini kısaca anlatabilir misin?

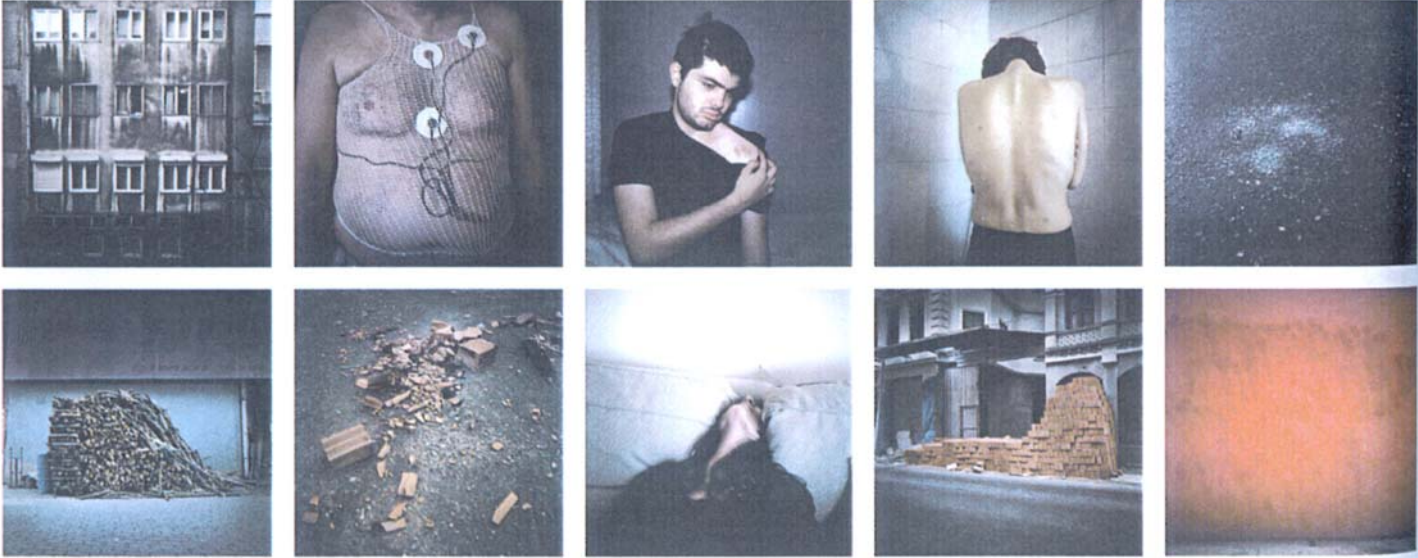
Aslında iş biraz tersi. Lisedeysen başladım fotoğrafa ve fotoğraf üzerine beni tatmin edecek bir eğitimi burada alamayacağımı fark edince mimarlık okudum. Sanırım hayatımda verdiğim en iyi kararlardan biri bu. Birinci sınıftan beri bir şekilde fotoğrafçılık pratiğini mimarlık eğitimimde, mimarlık eğitimimi de fotoğraf çekerken kullandım. Lisede yazmaya çalışıyordum; kısa öyküler. O zamanlarda bir iki fanzin ve dergi çıkartıyorduk, daha sonra yazmanın çilesini sevmeyi fark ettim. Bir de İstanbul'da bir apartman çocuğu olmanın çok etkisi var sanırım. Fotoğraf çekmek, yalnız da olsam, dışarıda olmak için bir bahaneydi.

Sıklıkla sokakta yürüyen ve çalışan bir fotoğrafçısın. Yaptığın yürüyüşler nasıl bir tempoya tekabül ediyor?

Yürümek biraz üretim ve düşünce sürecinin önemli bir parçası çünkü o yürüyüşler sadece çekmek için değil aynı zamanda düşünmek için... Son zamanlarda yaptığım yürüyüşleri kaydetmeye başladım. Her gün belli bir süre sokakta var olmaya çalışıyorum sadece sokakta olmak için, bir de çekim amacıyla belli parkurları deneyimlemeye çalışıyorum. Yakın zamandaki en uzununu 14 kilometre. Taksim-Maslak oluyor...

Hâliyle tekinsiz de olabiliyor mu bu yürüyüşler?

Bu şehrin bir erkek için tekinsiz olduğunu düşünmüyorum. Başıma birşeyler de geldi ama hiçbir şiddetli değildi, bana bir şey olmadı sonunda burada. Buna karşın Marsilya ya da Liverpool'da çok daha kötü olaylar geldi başıma. Tekinsiz gibi başlayan olaylar çok güzel olaylara, karşılaşmalara dönüşebiliyor, kazalar yani olaylar benim onlara verdiğimle şekilleniyor. Nedenleri yok, nedenler ve sonuçlar benden geliyor. Kaza ve Kader bunun üzerine aslında.



O HİKÂYELERİ ANLATMAK BANA BAKIN NE İLGİNÇ ŞEYLER YAŞIYORUM! DEMEK GİBİ GELİYOR

Fotoğraf çekmeye ilk başladığın zamanlarda çektiğin karelerden ilk hangisine Vay canına! dediğini ya da o anın kendisini hatırlıyor musun?

Benim ilk serim lunapark üzerine. Ben lunaparktaki âletlere binmekten korkuyorum, yani gerçekten çok korkuyorum. Bu yüzden gidip orada fotoğraf çekmeye başladım. Bir taraftan da akıl hocam Halil Koyutürk ve Anders Petersen'le yeni tanıştığım dönemler bunlar. Halil'e ilk üç kantağı göstermişim, orada bir fotoğraf işaretliydi... Dönmedolaptan çekilmiş dönmedolabın gölgesi... En iyi fotoğraflarımdan biri aslında hâlâ... Halil o kontaklarda sadece o fotoğrafın iyi olduğunu geri kalanının çok kötü olduğunu söylemişti; ışığı görmediğimi, arka plana dikkat etmediğimi... Ben de çıktım daha çok fotoğraf çektim.

Yürüyüşler esnasında başına gelmiş ilginç/tuhaf olaylardan birini anlatabilir misin?

Başkalarına ilginç ve tuhaf gelebilecek olaylara alıştım da biraz. Anekdottlar fotoğrafları öldürüyor; bunu bilirdim ama bu şekilde ilk Klavdiy Sluban'den duydum. O hikâyeleri anlatmak bana bakın ne ilginç şeyler yaşıyorum! demek gibi geliyor, hiç hoş değil böyle böbürlenmek, biraz ayıp... Sokak, kazaların olduğu bir yer. Bu kazaları mekânından ve zamanından kopartıp çıkartmak için fotoğraf çekiyorum zaten...

Anekdottların fotoğrafları öldürmesi derken, fotoğrafların merak edilen soruları yanıtlamaktan ziyade başka sorular uyandırmasının daha cazibeli olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Fotoğrafın düzinelerce işlevi var. Fotoğraf bir görüntü yaratma tekniğinin ürünü. Bu görüntü yaratma tekniğini birçok amaç için kullanıyoruz. Ancak ben özellikle belli işlerimi paylaştığımız gerçekliğin temsili olarak sunmuyorum, hikâyeler diyorum, araştırma diyorum, alan çalışması diyorum. Amaç kesinlikle fotoğraf



Tandık Yabancılar serisinden - 2008



Kaza ve Kader serisinden - 2004-2008

**İSTANBUL'U ALİ TAPTIK İLE YÜRÜMEK,
KİLOMETRELERDEN KORKMAMAYI, SAATLER SÜREN
MÜZAKERELERİ, VE ANLARI YAKALAMANIN ÇOK
ÖTESİNDE, ANLARIN, KAZALARIN, OLAYLARIN FARKINA
VARMAYI GEREKTİRİYOR.**



değil, sadece çok verimli bir mecrâ benim anlatımı oluşturmam için ve benim uzman olduğum bir alan.

Belki de fotoğrafları boş sayfalar gibi düşünmek lâzım, herkesin üzerine kendi hikâyesini yazdığı... İsteyene istediği fotoğrafın hikâyesini anlatırım ama bunun bir sohbet olması lâzım, başımdan geçen bir şeyi anlatmak gibi. Çünkü bu işin bir parçası değil... Benim fotoğraflarımın isimleri de yok biliyorsun, bu da çok benzer tavrıdan kaynaklanıyor. Ben size belli görüntüleri, bir kurgu içerisinde –bu bir sergi, bir film, bir kitap– sunuyorum. Sonunda kurgunun içinde sorular da var, bazı cevaplar da... Onlar birer anlatı, onu okuyup anlam verecek olan kişi bakan kişi...

ONLAR BİRER ANLATI, ONU OKUYUP ANLAM VERECEK OLAN KİŞİ BAKAN KİŞİ...

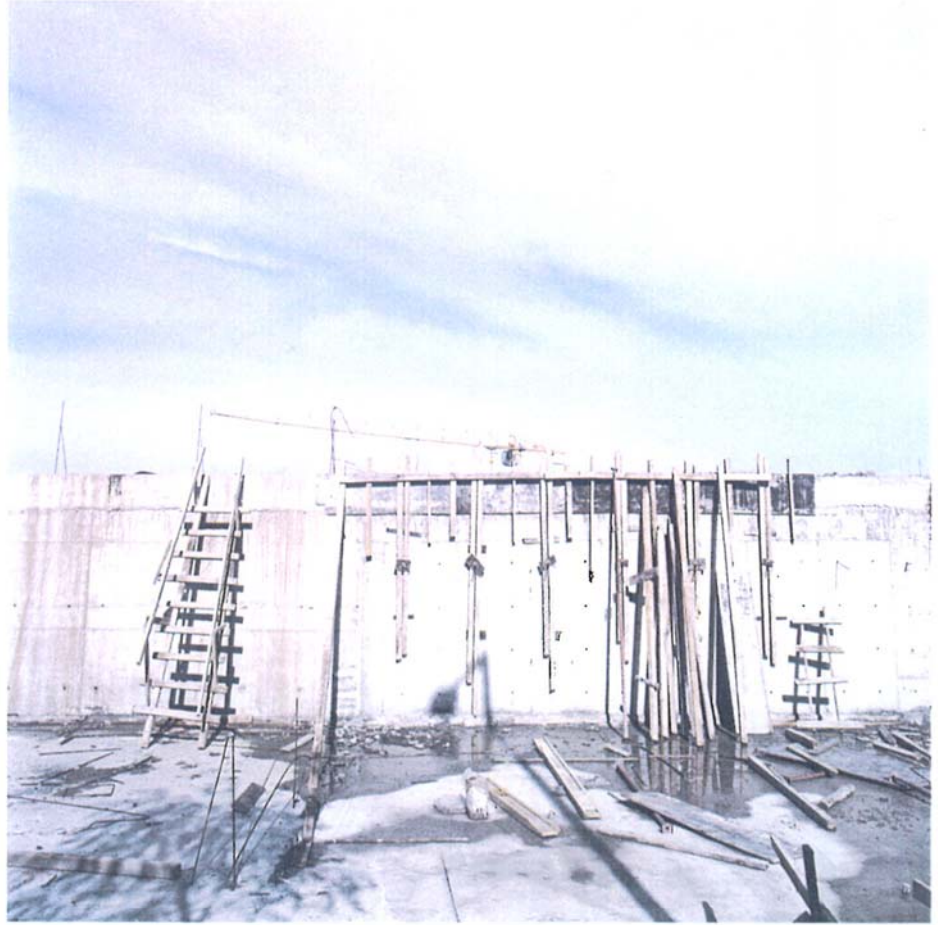
Olmayan bir fotoğrafın hikâyesini anlatayım bu daha ilgi çekici: Cevizliabağ'da da Tanıdık Yabancılar için çekim yaparken bir kadın gelip bana "Mecidiyeköy otobüsleri nereden kalkıyor?" diye sordu. Cevap verip bir fotoğrafını çekmek istediğimi söyledim. Kucak bağında bir bebek vardı, kıştı hava soğuktu, bebeğin yüzü kapalıydı. Ben makinenin arkasına geçince bebeğin yüzünü açtı ben bir şey demeden. Çok güçlü duruyordu, yorgundu ama çok güçlü, çok acelesi vardı ama bana zaman ayırıyordu. Deklanşöre bastım, kadın da hızla uzaklaştı. Sonradan fark ettim ki "dark slide"ı çekmemişim yani film pozlanmadı. Yani böyle bir fotoğraf yok ve asla olmayacak...

Fotoğrafların kazalar ve karşılaşmalarla iç içe olmalarına rağmen aynı zamanda oldukça da kontrollü karelere benziyor. Fotoğrafların anlık gelişen olaylara ya da tesadüflere ne kadar açıklar?

Aslında tüm üretim süreçlerim kazaları çeşitlendirmek üzerine kurulu. Anlattığım yürüyüşler, bir portre çekmemin saatler sürmesi, bunun çektiğim insanlarla bir müzakere olmasının nedeni bu... Aslında çok anlık şeyler, sadece o anlar biraz uzun sürüyor benim fotoğraflarımda çünkü biraz yavaşım ben. Keza an dediğimiz şey imkânsız bir şey. Bu yüzden an yakalamaya çalışmak yerine anların, olayların, kazaların farkına varmaya çalışıyorum. Örneğin birinin hareketini yakalayamazsam tekrarlamasını isterim. "Bunlar gerçek mi kurgu mu?" diye çok soruyorlar, en sevdiğim sorulardan biri değil, tahmin edersen ki. Bir de benim işimde en önemli olan gündelik, alışılmış olana ulvî bir şey olarak bakmak. O yüzden görsel olarak çok kontrollüyüm, biraz elimi rahatlatmaya çalışıyorum son zamanlarda...

Şaşılacak Bir Şey Yok ve Kaza ve Kader gibi serilerinde dışarıyla içeriyi birleştiren doğal bir üslup var. Kişiselliğini, anlatımlarında oldukça belirli dozajlarda kullanıyorsun. Son zamanlarda dünyadaki birçok yenilikçi dergide yeni fotoğrafçılığın özellikle kişisellik üzerine çokça gittiğini görüyoruz. Bu konuda hislerin neler? Sen ikisi arasındaki dengeyi nasıl kurguluyorsun?

Kişisel dediğimiz şey nedir? Sadece benimle alakalı olan mı? Benim bakış açım mı? O zaman her iş kişisel değil mi? Kişisel dediğimiz fotoğraf, temsil etmeye çalışmayan, temsil ettiğini iddia etmeyen fotoğraf mı? Yoksa biraz daha fotoğrafçının aktör olarak fotoğrafta gözüktüğü durumlar mı? Ya da mahrem diyebileceğimizi göstermekten



çekinmeyen mi? Herhangi bir sanatçının bunlara verdiği cevaplar onun işini nasıl konumlandığıyla çok ilgili. Ben nerede bitiyorum, başkaları nerede başlıyor? Biraz kafam karışık bu konuda... O yüzden bir denge kurmakla uğraşmıyorum kendi işimde...

Aslında fotoğrafın resmi özgürleştirdiği, temsil yükünü üzerinden aldığı sıkça söylenir. Düşünürsek günümüzde artık fotoğraf çekmenin sanal olarak hiçbir ekonomik yükü yok. Hepimizin bir makinesi var; bunu paylaşmamız da daha kolay, internet var... Hattâ yakında ürün fotoğrafı da yok olacak bence. Üç boyutlu modelleme yazılımları beni çok şaşırtıyor... O yüzden fotoğrafçılar da son zamanlarda birşeyleri temsil etme yükünden ve saplantısından daha rahat kurtulur oldular. Sadece moda fotoğraflarında bu kısaca *kişisel* dediğimiz yaklaşımın aşırı tekrarını görünce bir garip hissediyorum kendimi, orada *kişisel* çok karmaşık bireysel ve kurumsal iktidar ilişkilerinin ardından kuruluyor gibi geliyor, bana da sıkıcı geliyor. *Corinne Day*'i tanıyorsanız *değil mi? Daha farklı bir şey söyleseniz artık?* diyorum içimden...

Üretim anlamında oldukça kalabalık bir dönemin içindeyiz ve bu durum bazı çelişkiler ortaya koyabiliyor. Üretimle orantılı olarak ilerleyen bir değerlendirme ortamı yok ve fotoğraf bu anlamda problemli bir alan olabilir. Burada bir nevi yerleşmiş olan telif haklarından muaf ya da ezberciliğe dayanan yayıncılık anlayışını nasıl değerlendiriyorsun?

Üretimin artması kadar muhteşem bir şey yok. Ben bütün üretimi telifler çerçevesinde düşünelim demiyorum ama bir dergide, özellikle kurumlara bağlı dergilerde, reklam alan dergilerde

sayfaların bir ekonomisi var, internet bazlı yayınlarda da. Bu sayfanın üzerindeki mürekkep gibi, onu dolduran içeriğin ekonomik çerçevede düşünülmesi gerekli. Bu yüzden son zamanlarda dergilerin içeriği genellikle bir üretimin reklamı, tanıtımından öteye gitmiyor. Dergiler, yayınlar, yeni üretimi kışkırtacak, destekleyecek mecralar olmaları gerekirken, bu üretimin –temsil olarak bile– bir karşılığını vermedikleri için yeni üretimler değersizleşiyor, dolayısıyla dergiler de değersizleşiyor.

Kişisel olarak hiç haz etmediğin bir fotoğrafçılık çeşidi, üslubu var mı?

Konu, üslup değil ama *kurbanların* fotoğraflanıp sığ anlatılar içinde sunulmasına katlanamıyorum. Kurbanların görüntülerinin özellikle yaygın medya ile bizim için acıları normalleştirdiğini düşünüyorum, bence tersine çalışıyor. Bizi bilgilendirmek, uyarmak yerine duyarsızlaştırıyor.

Beğendiğin buralı sanatçılar kimler?

Beğendiğim sanatçılar değil beğendiğim işlerden bahsetmek daha doğru herhâlde. Sanatçı ile işi çok ayrı şeyler... Murat Gülsoy, *İstanbul'da Bir Merhamet Haftası*; Seda Hepsev, *Bazı Yanlışlar Doğruları Götürmez*; Volkan Aslan, *Dört*; AtılKunst, *Kılavuz*; Banu Cennetoğlu, *15 Scary Asian Men* (ama kitapçık hâli). Osman Bozkurt, *Tape Republic*; Cem Dinlenmiş, *Her Şey Olur...* Sayarak bitmeyecek bu ve kesinlikle birşeyleri unutuyorum... Aslında sanatçı değiller, aktivistler, ama imkânme-kân'ı da bu listeye katabilirim.





Kaza ve Kader serisinden - 2009

www.alitaptik.com

Yaşadığın yerle nasıl bir ilişki içindesin? Burayla ilgili ne gibi bağımlılık ve şikâyetlerin var? İstanbul'dan göçmeye dair bir niyetin var mı?

Yaşadığım şehri seviyorum, çok seviyorum, ama bunun nedeni boğaz ya da bu şehrin garip kaldırımları, yokuşları değil. Buradaki insanları çok seviyorum; tanıdıklarımı, karşılaştıklarımı ve tanışacaklarımı. Göç etmeyi kesinlikle düşünmüyorum. Biryerlere gidiyorum sürekli ama buraya dönmek üzere gidiyorum.

Müziğe karşı tutkulu musun? Müziği nasıl takip edersin?

Müziğe karşı tutkum çok büyük ama kendimi çok cahil hissettiğim bir alan. Fotoğraf ve müzik arasında analogi kurmayı çok seviyorum... Yani müzikler keşfetmem için de genellikle arkadaşlarım yardımcı oluyor...

Son zamanlarda dinlediğin en iyi albüm nedir?

Bu en iyi sorularına cevap vermek bütün söyleşiye cevap vermekten daha zor. Bir de, en iyi de ne zaman en iyi, hangi kafadayken? Ben 2010'da dinledim, Fuat Ergin'den *Kalbuem*'ü, çok sevdim. Kanye West'in son albümü ve yine ben 2010'da keşfedebildim ancak, The XX'den xx.

Son zamanlarda gittiğin en iyi konser hangisiydi?

Yine en iyi yok... Viyana'da Melt Banana, İstanbul'da Liars, Münih'te Replikas... Gerçi bunların müzikle hiçbir alâkası yok, konser zaten müzikten biraz fazlası değil mi? Ben hâlâ Garajistanbul'daki Shellac konserini unutamıyorum.

Şu an ne üzerinde çalışmaktasın? Hareketli görüntü ile ilgili bir çalışma içinde olduğunu söylemişsin. Biraz bahsedebilir misin?

Bir grup yönetmenin teklifiyle İt'de "Hepsi Senin İyiliğin İçin" isimli bir film seçkisine bir iş yapmak üzere davet edildim. Orada video mu film mi benim de adını koyamadığım (adını koymak hiç umurumda değil zaten) bir işim olacak, *Yüzünüz Gözükmeyecek* isimli... Ama bu süreçte filmin zorluklarıyla karşılaştım, o yüzden o bahsettiğim projem için biraz gözüm korktu diyebilirim. Bunun dışında Ankara'da kent üzerine bir sergi için yeni bir iş üretmek istiyorum Ankara'da bir yapıyla ilgili... Bir de 2011 Eylül'de iki sergim var, biri burada, biri ise Marsilya'da. İkisinin hazırlıkları ile uğraşıyorum. Şu sıralar ağaçlara kafayı takmış durumdayım, çok fazla ağaç çekiyorum... Bir de yolculukla ilgili bir serinin seçkisi üzerine çalışıyorum, 2004'ten beri kısa süreli seyahatlerde çektiğim fotoğraflar...